

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy órára helyben	1 "

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kindó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere, 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyitlertéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órára	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legczélsezerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

A democratia

paedagogiai feltételei.

I.

Bárminő véleményben legyenek is a democratia barátai az államnak tanügyi illetősége, vagy illetéktelenségére nézve, bizonyára nincs köztük nézetkülönbség az értelmi és erkölcsi nevelés fontosságát illetőleg minden democrat társadalomban. Nevelés nélkül e legszebb alkotmányok nem léphetik túl a holt betű stadiumát. Mert csak is a nevelés képes megteremtetni a tulajdonképeni embert. S mi sem tűrheti meg oly kevéssé a rabszolgává s géppé törpülő lényeket, mint a democrat társadalom, melyben a nép souverain, s az egyéni kezdeményezés oly kiváló szerepet játszik.

Ha a democratia követelményeinek szempontjából vizsgálat alá vesszük világérszünknek nyilvános és magán paedagogiai intézeteit, megütközve fogjuk szemlélteni a csál nagysága s az eredmények közepszerűsége köti jelentékeny eltérést. Mindenek előtt a népnevelés vagy nincs is azoknak körébe vonva, vagy általánosan csak rudimentaris állapotban tesped. Olvasás, írás, a számtan négy alapmu-

velete, egy kis szent történet, a nyelvtan legegyszerűbb elemei, a catechismusra reducált vallás-erkölcstan: ime ennyiből áll — Németország némely részeinek kivételével — az egész civilizált Európa népnevelése. Még elemei is mellőzve a physicanak, irodalomnak, rationalis erkölcstannak vagy a politikai jogok ismeretének. A protestans és cath. nevelés köti egész különbség abból áll, hogy egyik a vallásos öntudatot fejleszti, míg a másik szoros kötelekkel fűz a tekintély hitéhez. De az erkölcstudomány elvei, az észre való hivatkozás egyaránt hiányzanak mindkettőnél.

Ily neveléssel lép ki a nép a socialis és politikai élet kísértési köd. Lehet-e aztán csodálnunk, hogy nincs előtte más alternatíva a babonán vagy rendtelenségen kívül? A XIX-ik század második felének derekán, midőn világazerte a hitetlenség szele uralkodik, a nép azon veszélynek van kitéve, hogy elveszti gyermekkorának hitét, a nélkül, hogy az ész által egy másikat alkothatna. Magmarad — azt mondandó — lelkiismerete. De mit ér a természetes lelkiismeret a tudomány világa nélkül? Vallás vagy bölcselet, — de egy vezető feltétlenül szükséges reá nézve. Másfelől meg a tudományos és irodalmi cultura hiánya azt idézi elő hogy a nép, előtti ismeretlen marad a felsőbb osztályoknak, a tudomány, iszónoklat-, költészet- és művészetnek szép nyelve. Igazság, szépség és jog oly abstractiók, melyeket nem ért, melyeket csak hivatalos képek s élő bálványok által lehet vele megismerettni. E képek azonban tökéletlenek, e bálványok igen gyakran hamisak, s a nép csak az általuk előidézett zaj- és fényért ragaszkodik azokhoz, erkölcsi jelentőségükkel mit sem törődve.

Ha a népnevelés a modern társadalmakban még gyermekkorát éli, azt be kell vallanunk, hogy a felsőbb osztályok nevelése magas fejlődési fokot ért el. De e bűmlatossan sokoldalú nevelési rendszerben is van egy lényeges hiány, a tulajdonképeni erkölcs-tudomány hiánya. A classici nevelés minden fokozatát egészen elárasztja a vallási oktatás. Ellenben mily gyöngye, tökéletlen, nem is létező az erkölcs rationalis tanítása! A bölcselet- és tudomány-nak alig engedtetik meg néhány szót mondani az emberről, köteleiségei, jogai- és rendeltetéséről. S e néhány röpke szót alig hallja meg az ifjú nemzedék nagy része, annyira el van foglaltva a jövője fölött határozó tárgyakkal, melyeknek széles körében hasztalan keressük az erkölcs tudományt. Az ismeretek minden ágának pazar fényűzésében nem tűnhetik föl a morális igazság valódi világa, s csak sejteni lehet azt a vallás symbolumai, vagy a költészet és irodalom képei alatt. Kifejlesztik az izlést, szellemet, képzeletet, emlékező tehetőséget s okoskodást, szóval minden képességet, az öntudat kivételével.

E gondolatok mélyen emésztették a fiatal nő lelkét, de magába zárta azokat, csak hallgatagabb, csendesebb lett a Williams közelebbi megjelenése alkalmával kitalálta, mi zavarta fel nője kedélyét.

— Nyugtassa meg magad édesem s ne akarj hivatalosan titkaimba avatkozni, — szóla nagyon komolyan. E titok egy borzasztó vad állat, mely nem sokára bevégezni a sorstól reámért életpályáját, de a mely léteinek utolsó percéig elég erővel bír, téged egy, mint engem menthetetlenül végromlásba dönteni, ha könnyelmű kíváncsiságodban merészkednél utját állani.

E szavak sokkal inkább tulfeszíték a fiatal nő képzelőtehetségeit s felizgatók kíváncsiságát, hogysem intésül szolgálhassanak. Fájdalom, hogy az ingadozó Psiche-nek, soha nem hiányoznak a rossz tanács-ló nővérek! Betty kételyektől s gyanúsításoktól marczangolt keblét két barátja előtt tárta fel, kiket teljesen megbizhatónak vélt, ámbár hogy ezek irigységtől ösztönözve, már rég áldozatul szemelték ki maguknak a Betty nyugodt boldogságát s gyöngéd vonzalom külszine alatt akarták azt aláásni s a rombolóvágy dult kebleikben. A két csalfa nő, először is szívéből kezdte sajnálni a fiatal nőt, keserű könnyeket hullatott sorsa felett s alattomos módon azon gyanút kelték a szegény nő szívében, mintha a Williams titkolódzása alatt a legborzasztóbb bűntettek láncolata rejlenék. Egyik ez, másik amaz alapos gyanúsítást akarta a legbiztosabban tudni Williams eljárásai felől, különböző híreket hostak felőle, de melyek mind feketék s vigasztalanok voltak, mint a sötét éjszaka. Egy ur a környékből, kit nem régiben valami felvidéki kirabolt, Williams arcában, kit egyszer templomban látott, ez utonál-vonásaira vélt ismerni. Egy nagyon tiszteletre-

lével, melyet elhomályosolni engednek a babonában s elmerülni a tudatlanságban, S mi az eredmény?

Nem is beszélve a növendékek azon nagy többségéről, a mely vajmi kicsiny irodalmi vagy tudományos batyut visz magával a tanintézet falai közül, a szellemek elite-jénél is gyakran kell látnunk a mely képzettséget szembeeszkő contrast ban az erkölcs és politica legegyszerűbb elemeire vonatkozó teljes tájékozatlansággal. A tudós, a művész mögött hasztalan keressük az embert és polgárt.

Kolozsvárt, jan. 16. 1874.

A nagy vita, mely előreláthatólag meg kellett, hogy induljon a megyék új felosztásáról szóló törvényjavaslat felett, ma már javában foly. A felosztás a leggyökeresebb változtatásokat Erdélyt illetőleg vette czélzatba s így nincs min csodálkoznunk, ha itt merül fel a legtöbb panasz is. Meglehet, hogy e felszólások egy részét a közöstől eltérő érdekek sugallják, de lehet köztük igen jogos és méltányos követelés is. Mi megvalljuk attól tartunk, hogy a számos panasz között a nagyobb rész jogtalansága miatt, illető helyen nem fog méltatásban részesülni a legalaposabb kifogás sem. A kormány és országgyűlés feladata, hogy a vidéki felszólalásokat bármely irányuk legyenek azok, illő figyelembe vegye s mint részrehajlatlan bírő hozzon a közhaza javának leginkább megfelelő ítéletet.

Mi Erdély új felosztását illeti, részünkről a legjogosabb panaszok közé sorozzuk a tervezett megyék nagysága, különösen Marosmegyének nagyra szabott területe ellen emelt kifogásokat. S e részben teljesen egyetértünk Szamosújvár egyik képviselőjének lapunk hasábjain közölt nézeteivel. Területek nem adminisztrálhatók jó közlekedési eszközök nélkül. Hol nagy hegyiségek, rákonczatlan folyók, szilaj hegyi patakok léteznek, minden lépten nyomon gátolják a közlekedést még ott is, hol a jó közlekedő eszközök létrehozatala iránt megtörténtek a kellő lépések, de mennyivel inkább hátráltatják e természeti akadályok a közigazgatást ott, hol használható közlekedési eszközök absolute nem is léteznek. Mi nálunk nincs terület, hol csatarendben szekereken haladjon előre a had, mint az 1848-ban Magyarországon történt. Ha számos meredek hágón és lejtőn megközelítették célunkat, meglehet egy tavaszi hóolvadás vagy nyári zápor közel a kitűzött ponthoz zárja el az utat előttünk. Itt tehát a népesség számán, a megye kerekességén,

mellő lelkész pedig azt állítja minap egy társaságban, hogy Williams zsebetszéből tartja fenn házát s életét, csak hogy nem lehet bizonysítani, mitán nem engedé magát rajtakapni és hogy ez ember a francia lapokban közzétett hirdetés és személyleírás után itélve, tulajdonképpen nem más, mint egy Toulonból megszökött gályarab és gonosztevő.

Nem tudni, hitte-e Betty e felmerült híreket egészen vagy legalább részben.

De azon bizonyosság is, hogy férjéről ilyenmő hírek keringenek, ily beestelenítő gyanu keletkezett, elég volt őt kötségbejéteni. Mi haszna, hogy közel volt kilépni e titkolódzás köréből abban hagy-ni e gyanus életmódot; a megtörténtben nem lehet már változtatni s bármint legyen is jövőre magaviselete, multja még is csak meg leend bélyegezve s minden rosakarója kedve szerint értelmezheti azt, nagyobbithatja, megörökítheti rossz hírnevét.

Önként értetik, hogy a két barát nőszívűl osztá a lelki izgalmak közt levő fiatal asszony nözetét; de nagyon kevés tapasztalattal kellett volna bírniok a művészetben, hogyan lehet házi boldogságot szétrombolni, ha mást nem tesznek, mint Betty rossz sejtelmait osztva, együtt sirnak vele.

Nekik legfőbb törekvésük oda irányult, hogy a titok kiderüljön a világ előtt s erre Bettyt választák eszközü.

Ők, mint állíták tökéletesen meg vannak arról győződve, hogy mind e Williams felől keringő hírek koholmányok, hogy ő legfeljebb különcnek nevezhető, de mindenesetre nem érdemi a gonosztevő nevet és hogy a rossz világ erről leginkább úgy szerezhetne meggyőződést, ha Betty férje határozott-

a begyúlt adoménnyiségén kívül más fontosabb indokok is szerepelnek. S ép e fontos indokok részesültek legkisebb méltatásban a ministeri javaslat által. Ez elhanyagolt indokokat fejtegették L. B. képviselő ur cikkei is, melyeket a „P. Napló” tegnap érkezett száma megczáfolni igyekszik.

E czáfolatból győződünk meg az iránt, hogy az erdélyi megyék nagyraszabásánál azon indok vitte a vezérszerepet, hogy a tervezett nagy megyék is aránytalanul kisebb államadót fizetnek, mint a magyarországi megyék. S mint-hogy ez így van, az erdélyi megyék felette nagyobb adószámlákat lesznek kénytelenek közigazgatási költségek fejében kiróni, mint a magyarországiak; minél nagyobb lesz azonban a megye, annál nagyobb adója s kisebb a kirovándó százalék.

Bámulással vesszük tudomásul, hogy ez indok szerepelt volna egyedül az erdélyi megyék kiszabásában. Véleményünk szerint a közigazgatás drágaságára a terület és népszám van befolyással; bármily csekély is legyen e terület és nép adója, ha nem állítjuk fel a kellő számu hivatalt, melyet közigazgatása igényel, akkor e közigazgatás okvetlen rossz kell hogy legyen, akár nagy akár kisebb területet tekintünk egy egésznek, mert az adó szándékolt csekély százaléka így sem, úgy sem fogja fedezni a közigazgatási költségeit.

Hogy Bács-Bodrog meg Torontál összes adója felülhaladja 266 ezer forinttal az erdélyi összes törvényhatóságok adóját egybevéve, ránk nézve elég szomorító körülmény; ez azonban csak azt bizonyítja, hogy Erdély mindig mostoha gyermeke volt az intéző hatalomnak, természetadta dus erői nem fejlődhetek s a rossz közigazgatás által a megindult fejlődést kár volna tovább is gátolni. Haelhanyagolt állapotainknak az következése, hogy szerencsétlenségünkre kevés államadót fizetünk, e hibánkért nem lakolhatunk azzal, hogy e kevés adó csekély perczentjéből bármiként is kioroszakoljuk közigazgatásunkat s ne azt nézzük hány közigazgatási közegre van szükség a népnek, hanem azt, hogy a megsza-bott csekély összegből hány telik ki. A midőn tehát a területet nagyobbítjuk, ne feledjük, hogy a költségeket is okvetlen szaporítunk kell s a mint terjesztjük ki a megyét, hogy adója szaporodjék, a szerint nemcsak közigazgatását nehezítjük, hanem költségeit is szaporítjuk.

Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy az erdélyi megyék nem volnának nagyobbítan-

tilalmának daczára, titkon követné lépteit s akarata ellenére is behatolna a rejtélybe. Férjét bizonynyal derék becsületes embernek s ártatlannak fogja találni s annál inkább megvetheti akkor a világ minden rágalmaát, ha egyszer ő az ellenkezőnek boldog tudatában leend s bizton nézhet annak eleibe, midőn a mások szemei előtt is tisztán fog állani férje.

Betty ez indítványt nagyon czélszerűnek találta s egyszerűságot visszaretent előle, de jöttégsébe is némi csalogató érzés vegyült. A fiatal nő férjének jóllétét mindennemű élvezetet s a szeretet és gyöngédség ezer bizonyítékát köszönhetette; tehát ha még nem is szeretete volna őt viszont, még a hála is azt kívánta volna, hogy ez egyetlen kíváncsatát, melyet a férj neki nyilvánított, oly sok betöltött vágyakkal szemben tisztelje. Így habozott Betty. De ellenben éppen e tilalomban rejtett reá nézve sok inger s ez annál erősebb volt, hogy a mint képzelő tehetősége mindig élénkebb színekben varázsolta elébe a legcsodásabb és különösebb fedezések lehetőségét s kíváncsisága ez által mind fokozódott.

■ kíváncsiság végre győzött lelkeben s férje végromlása el lett határozva.

Hanem ha valamit tenai akart, hamar kelle annak megtörténnie, mert Williams életmódjának megváltoztatását, mint pár hét alatt, bekövetkezőt, jelezte. A következő hétfő tüzetett ki a veszélyes terv kivitelére.

(Folytatás következik.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

Szürke Jancsi.

Elbeszélés.

Írta: Heyden Frigyes.

(Folytatás.)

Williams már több mint egy év óta a leggyöngédebb, legszeretetre méltóbb férjnek mutatta magát, legelőzékenyebb, barátságosabb volt azon kevés ismerősből, kik a falu környékén laktak, azonban előbbi életmódján legkevésbé sem változtatott. Az emberek már hozzá is szoktak s nem törődtek vele. Betty egyszer megkérde tőle, ha még soká fog-e e különös életmód mellett maradni?

„Istennek hála,” — felelte erre férje, — már nem soká, még csak három havi türelem s aztán többé soha el nem hagyok, míg csak a halál el nem szólít oldaladról.”

A fiatal nő, nem lévén még gyermeke és senki más, ki szórakoztassa, nagyon ült e közeli határidőnek; de, — csodálatos változata az emberi kedélynek! — ép ez, előbb oly megnyugtatónak látszó ígéret volt forrása a leginkább nyugtalanság-nak s felmerült kételyeknek.

Ha az eddig oly rejtélyesen folytatott életet, most egyszerre oly könnyen félbeszakíthatja, minő körülmények kényszeríthették őt oly sok ideig üzni azt, s oly féltékenyen őrizni, annak alapos okait, még azok előtt is, kik hozzá legközelebb állanak?

dők bizonyos fokig, de e fok, úgy a mérték a javaslatban van feltéve, legnagyobb részben elfogadhatlan.

S e tekintetben nem ajánlhatjuk eléggé az országgyűlés figyelmébe ama gondosan kidolgozott felirati javaslatot, melyet a „Székely Hírlap” után mai lapunk kezd közölni. Azon pontok, melyek a közvélemény által annyira kárhözvontatott Maros megyére vonatkoznak, nézetünk szerint annyira alaposak és célirányosak, hogy van reményünk, miszerint az országgyűlés által is kellő méltatásban fognak részesülni. Addig is arra kérjük a honatyaikat, hogy ne hagyják figyelmen kívül a vidéki felszólalásokat s a konkoly körül lelkiismeretesen válasszák külön a tiszta buzát, mert ily nagy szabású reformtól csak ily uton várható üdvös eredmény.

— A magyar polgári törvénykönyv tervezőre nézve, az igazságügyminiszter rendelete folytán az előmunkálatok megkezdettek. Az igazságügyminiszter utasítása szerint, mint a „Pester Lloyd” írja a jelenlegi jogerővel bíró magánjogi törvénykönyvben kívül az újabb időben közölt törvénykönyvjavaslatok is figyelembe veendőek és a köztársasági jogalkotó javaslatok közül a kötelezettségi viszonyokat tárgyzó drezdai javaslat, mint a legújabb és legjelentékenyebb munkát ezen a téren különösen tekintetbe veendő.

Minthogy azonban eddig e javaslathoz sem az indokok, sem a tárgyalási jegyzőkönyvek, melyek a szöveg megállapítására nézve felvilágosítást adhatnak, közzé nem tettek, a m. kir. igazságügyi minisztérium indítva látta magát az osztrák igazságügyi minisztériumot — melynek képviselője a tárgyalásokban kiváló módon részt vett — az ezen javaslatra vonatkozó összes irományok átengedése iránt — a mennyiben akadály nem forog fenn, megkeresni, és e megkeresés annyiban teljesített is, hogy az osztr. igazságügyi min. megküldte a drezdai szövetségi bizottság által a köztársasági viszonyokról kidolgozott törvényről vezetett, valamint az ehhez tartozó tárgyalási jegyzőkönyveket (együttvéve 6 kötet) azon megjegyzéssel, hogy a drezdai tárgyalásokban részt vett osztrák biztos érdemleges jelentését még nem adta be.

A kolozsvári kir. tudomány-egyetem

jog- és államtudományi karának véleménye a „főtanodai” törvényjavaslatról.

(Folytatás.)

I. Állami felső oktatási intézetek.

A) tudomány-egyetemek.

6. §. A teljes tudomány-egyetem négy karra oszlik. Ezek:

1. a jog és államtudományi,
2. az orvosi,
3. a bölcsészeti, nyelv- és történettudományi,
4. a matematikai és természettudományi kar.

Az egyes tudományok sorrendére nézve ezen kar az eddigi szokás fenntartását annyival is inkább óhajtja, minthogy az 1872 XIX. t. cz. 3 §-a azt már szentesítette is. Különben a jelen törvényjavaslat 34. §-a is a karok ezen sorrendét követi.

7. §. A budapesti tudomány-egyetemnél a 6. §-ban felsorolt tudományokon kívül kivételesen és a törvényhozás további intézkedései, az ott fennálló katolikus hittudományi kar is fenntartatik.

8. §. Mindenik egyetem mellett egy középiskolai tanárképződe állítatik.

9. §. Mindenik egyetemen a tudományokon kívül egyes tudományos gyakorlati szakképződek (seminariumok) szerveztetnek a törvényhozásnak az állami költségvetés tárgyalásánál nyilvánítandó jóváhagyásával.

10. §. A tudományok főtanfolygaira külön tanszékek rendszeresítetnek: Ezen főtanfolygok:

- 1.) a jog- és államtudományi karnál:
 - a.) jogtörténet, b.) római jog, c.) egyházjog, d.) bölcsészeti jog, e.) büntető jog és eljárás, f.) magyar alkotmány és közigazgatási jog, g.) magyar magánjog, h.) ausztriai magánjog, i.) polgári törvénykezési jog, k.) váltó-, kereskedelmi és nemzeti jog, l.) elméleti államtan (politica), m.) nemzetgazdaságtan, n.) pénzügytan, pénzügyi jog és államháztartástan o) statisztika.
- 2.) az orvosi karnál:
- 3.) a bölcsészeti-nyelv- és történettudományi karnál:
- 4.) a matematikai és természettudományi karnál:

Egyéb tantárgyak és egyes tudományok előadása iránt a közoktatási miniszter a körülményekhez képest és az illető tudományok javaslatát alapján intézkedik.

Szükségnek tartja a kar, hogy az egyes tudományok főtanfolygaira, melyeknek mindenikére külön tanszékek rendezesítetnek, a törvényben megneveztesse.

Ez nem csak törvényes biztosítékot képez az egyes főtanfolygok valamelyikének különböző tekintetekből lehető mellőzése ellen, hanem ez által egyrészt meg van határozva a minimal mérték, melyet az engedélyezendő nem állami főtanfolygoknak okvetlenül megadniuk kell.

Ezen érvek súlyából mitem vonhat le az egyes tudományok állásának lehető változása, mert ha valamely főtanfolyg idővel alárendelt jelentőségűvé válnék, az illető tanszék megszüntetése, illetőleg új főtanfolyggal való összekötése a törvényhozás útján mindig eszközölhető.

Hogy egyéb tantárgyak és egyes tudományok előadása iránt a közoktatási miniszternek fenntartott intézkedést az illető tudományok meghallgatása előzze meg, ezt a tanügy érdeke kívánja, a mennyiben a hivatott tudományok véleménye első sorban figyelembe kerül.

11. §. Az egyetem személyzetét képezik:
 1. a tanári testület,
 2. az egyetemi hallgatók és
 3. az egyetem tisztviselői.

12. §. A tanári testülethez tartoznak:
 1. a rendes tanárok,
 2. a rendkívüli tanárok,
 3. a magántanárok,
 4. a tanítók.

Ezen §. 3-ik pontja alatt említett „helyettes tanárok” kihagyását javallja a kar, miután a magántanári intézmény helyettes tanárok alkalmazását feleslegessé teszi, sőt azon esetben is, ha a megüresedett tanszék ellátására magántanár nem vállalkoznék, sokkal helyesebb az ideiglenes pótlást, ha okvetlenül szükséges, a tanári kar sorából, mint azon kívül venni s ez által ezen helyettesítést ideiglenességet a magántanári üdvös intézmény nagy hátrányára mintegy rendszeresíteni.

(Folyt. köv.)

Felirati javaslat a magyar országgyűléshez.

a vármegyei területi rendezése tárgyában.

A „Székely Hírlap” egyik közlelő száma hozta e felirati javaslatot, melyet gondos összeállítás és érdekességénél fogva mi is egész terjedelmében átvesszünk.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Az önkormányzat eszméje már magában feltételezi, hogy ki azt gyakorolni akarja, szellemi és anyagi erejénél fogva az önkormányzatra képes lehessen.

A felelős parlamentaris kormányrendszer, — melylyel a régi vármegyék jelenlegi hatásköre lehetőleg egybeillesztve van — nemcsak a felelősség elvénél fogva, de és főleg a közönség kényelmére a jó — olcsó — és gyors igazgatás szempontjából is, a hatalmukkor lehető összpontosítását igényli.

Marosszék, mint az alkotmányos önkormányzat, valamint a parlamentaris felelős kormányrendszernek is — utolsó emberéig — rendíthetetlen híve, e tekintetekben a cselekvés terén, teljes bizalommal csatlakozott a magyar parlamenti többség, s annak kifejtésére; a felelős magyar kormányhoz, elfojtva — ha úgy kellett — kegyeletlen emlékeit történelmi múltjának, áldozva mindent, mit helyzeténél fogva tehetett.

Marosszék közönségének őszinte hazafias bizalma támogatónak csatlakozott az átalakulás nehéz napjaiban minden hazafias reform eszméhez, keveset zörgetve fenn, de annál többször cselekedvén itthon, hogy azt, mit a magyar parlament alkotott, a kezdet nehézségein keresztülvezetve, itthon alkalmas használhatóvá, sőt élvezetessé is tehesse.

Ily érzelmeikkel, s ily törekvéssel fogadta egyetemen között a törvényhatóságok rendezéséről szóló törvényt is, — noha — ugyanannak ezuttal egyéb hiányait mellőzve — 1871 augusztus havában tett felirátának tanúsítása szerint — már akkor belátta volt, hogy a véres kardok idejére emlékeztető régi vármegyék, sem a központi gyors igazgatás szempontjából, legkevésbé pedig népességük és anyagi erejükre való tekintetből, a parlamentaris felelős kormányformára illesztett önmagát igazgató törvényhatóság követelményeinek meg nem felelnek; — kérelmezett tehát még akkor és sürgette a megyék új területi felosztását.

Készen kívül tehát, örömmel üdvözli a törvényhatóság az e tekintetben bemutatott új törvényjavaslatot, mint olyant, mely az annyira óhajtott területi rendezés eszméjét a valósághoz juttatni igérkezik.

(Folyt. köv.)

Bukuresti szemle.

Az itteni országgyűlés is megadta magának a szünidőt, a mi napjaink szerint január 4 — 22-ig. Az utolsó ülés már meglehetősen lángház és néptelenek voltak. A közlelő levelemben bemutatott Jonesku képviselő újabban kitüntette magát egy a külügyérhez intézett interpellációval, megakar-

ván tudni, hogy tehát voltaképpen hogyan is állunk a szomszéd törökkel. A válasz azonban innepnára maradt s így Jonesku nem vihet Moldovába kristkindit választóinak. Nem is volt időszert ez az interpellatio, mert hisz most még maga a miniszter sem mondhatna egyebet, mint néhány „nesze semmi”-féle mondatot, miután az ügy még koránt sincs annyira tisztázva, a mennyire itt óhajtanák. Nem lesz ugyan ebből elmérgesedett kérdés, de a míg a konstantinápolyi nagy követek, — mert hiszen ők a tényezők, — a román függetlenségét meghanyják, vetik s valamiben megállapodnak, addig bizony sok viz le fog folyni a Dimboviczán s Jonesku türelme is ugyancsak próbára lesz téve. Ezzel tehát Nicólas Jonesku nem boldogulván, újabb kristkindi után nézett és felfedezte ürügyül a dohány-egyedárúságot. Most tehát a pénzügyért rántotta elő. Szerinte az egyedárúság tönkretette Romániában a dohánymivelést s így a legfőbb (?) jóvádelemforrást fosztotta meg az országot. A bérletársulat okozta azt az által, hogy kemény pénz- és börtönbüntetéssel sújtotta a dohánytartókat. Jonesku ez elközbást fosztogatásnak nevezi s országgyűlési bizottságot kér a vizsgálások megvizsgálására. A miniszter azt felelte, hogy ok nélkül vádolják a kormányt elnézésel a társulattal szemben. Igaz, hogy a társulat csak az 1872-beli termést váltotta mind be s az 1873-belit nem; mert erre nem volt köteles. Az 1872-beli termés a törvény kihirdetése előtt már megvolt. A kormány egy körlevélben buzdította a termelőket, ez tény; de nem ígérte, hogy a társulat a termést mind be fogja váltani. Az 1872-ik évi kivétel volt. Nagy baj, hogy a termelők a körlevelet és a törvényt balul értelmezték. A bíróság megállapította a dohány árát, a társaság kijelölte a mennyiséget és a beváltó helyeket. A termelők szabadon eladhatták volna külföldre a felesleget. Perre került a dolog s a törvényszék elítélte azon termelőket, a kik nem adták tudtúl, hogy mennyit tartottak vissza; holott erre ismételve fel voltak szólítva. A társulat meglehet arra számított, hogy a kormány nem fogja a törvényt szigorúan alkalmazni. Megsemmisítette a büntetéseket, mert rossz értesítés eredménye volt, de egyéb kifogást nem tett. A dohánymivelés mostanra már semmi és 1874-re is compromittálva van. A társulat nem szedhetett be többet, mert 1872-ről most is sokkal rendelkezik. A törvény megszüntetésének senkinek sem volt rossz szándéka. Ellenkezőleg talbuzgók voltunk: Ma vörös éni akkor is azon volt, hogy ne szabjunk meg az árakat. Sok kellemetlenséget kikerültünk volna, ha az alkudozást a termelők és a társulat szabad tetszésére bíztuk volna. Az is nagy hiba volt, hogy a külföldi dohány behozatalát megengedtük; a mi dohányunknak nincs kivétele. A termés kielégítő volt, de a termelők követelése okozta a bajt. Jövő évben, azaz már az idén nem termelhetnek, mert a dohány ára 40 frank és a mivelés 50 frt. Az 1873-beli termés szinte mind elkoboztatott. A miniszter ezt nagyon sajnálja, mert mióta hivatalban van, semmi sem okozott neki ennyi fájdalmat. Helyzete felette kellemetlen, mert a mivelőknek nem adhat igazat a nélkül, hogy a társulatot ki ne bírja, a mely megragadná ezt, a szerződés felbontására. A m. reményli, hogy a társulat nem lesz kénytelen külföldi dohányt hozatni s abban a hitben él, hogy a termelés fokonyként emelkedni fog. A kivitelt illetőleg a miniszter mindent elkövetett, de siker nélkül.

Az egyedárúság behozatalakor minden országban történtek félreértések. A m. biztosítja a házat, hogy az ő eljárása szabatos volt s kéri, hogy ne fogadja el a Jonesku által indítványozott bizottság kinevezését. Nem az ő személyéről van itt szó, mert ebben az esetben szívesen elfogadná, de roppant pénzavarról, mely okvetlenül beállna, miután az országnak 8 millió frankot jövedelmez az egyedárúság. A ház még rövid szünet után napirendre tért. Azért közölni ezt egész terjedelmében, mert roppant drága tanúságot meríthetni, hogy mit szokott szólni az a rossz szokás, hogy itt — mint egyik képviselő éles gunnyal megjegyzte — minden törvény elfogadására elég 24 óra. azaz egy ülés. Meghagyták a külföldi dohány behozatalát s benn megszüntették a honti dohány árát és ime maga a miniszter kénytelen karácsonyi ajándokul kihirdetni, hogy a dohánytermelés 1873-ból el van kobozva és 1874-re kompromittálva.

Említettem volt, hogy az országgyűlés bizottságot nevezett ki Bukarest pénztárának megvizsgálására. Most Plagino a bizottság nevében még három hónapot kér. Kell még ahoz majd ismét három hónap, ha csak valami non putarem nem jön közbe, mint 1864-ben az augusztusi ribillie, midőn a rebellesek minden számadást a Dimboviezba dobtak. Ezzel készen volt a számadás.

Önkönl is hideg lehet most, itt sincs valami nagy meleg, lévén 25 fok hidegünk, annyira, hogy Konstantinápoly felől a kurir is kimaradt. A fejedelem öccse is Ruszokra szorult a jégterelődsé miatt 24 óráig, de aztán illő pompával repítettett testvére karjai közé s ó-karácson megtartására.

A véd-himlőjtasról s annak hasznosságáról.

(Folytatás és vége.)

De hiszen tudom, hogy olvasóm nagyobb része nem tartozik a feltétlen tekintély imádók közé

s ezért idézem, mit egyikük is, másikuk is mondott az okból, hogy önmaguk meggyőződésének a mondatok helyességéről. Így többek között Crocq tanár (Brüsselből) a kérdésre, vajjon a tehénhimlővel beoltás é-e vagy sem? igenlőleg kénytelen felelni és pedig kísérletei alapján, mihez egy az 1865. évben Brüsselben pusztított himlőjárvány (az összes betegesek száma 4000-re rugott) alkalmával tett. A beoltottaknál a halandóság 2%; a be nem oltottaknál a halandóság 70% tett ki. Nem lehet pusztán a véletlennek tulajdonítani a tényt, hogy a beoltottaknál a betegülési folyamat sokkal szelidebb befolyást mutat. Igaz ugyan, hogy a beoltás abszolút óró erővel nem bír, s ez óró is időfolytán fogy, de ez egy okkal több arra, hogy mindenki újból beoltassa magát. G. Anther orvosi tanácsos (Drezdából) teljes meggyőződéssel oda nyilatkozik, hogy a véd himlőjtas biztos védőszere a himlő ellen; hogy a halandóság általa csökkentetik, ez minden kételyen fölül áll, miután saját tapasztalatai azt mutatják, mikép 100 be nem oltott közül 30, 100 beoltott közül pedig csak 3 hal meg. Müller titkos orvosi tanácsos (Berlinből) egy berlini járvány alkalmával egy egész éven keresztül szorosan meghagyta volt a berlini községi orvosoknak, hogy minden egyes az első életévükben álló gyermeknek halálózása esetén constaltáják, vajjon az illető gyermek be volt-e oltva vagy sem, s biztosíthatja a gyülekezetet s attákkal ki is mutathatja, mikép egyetlen egy esetben sem jött elő, hogy egy foganattal és a maga idejében beoltott gyermek himlőben meghalt volna. Épp úgy áll a dolog a másodszori beoltással; hogy valaki ki a kellő időben és jól ojtattat be újlag a himlőben meghaljon, ez a legkritikább tapasztalatok közé tartozik. Szólv Berlinnek himlő statistikáját a legapráján ismeri s maga feldolgozza; ezért szólhat oly biztosan Eulenbergről egészségtudományi titkos tanácsos (a porosz kir. vallás- és orvosiügyi minisztérium megbízottja). Mindenütt a legbiztosabban észleltetett mikép rögtön beoltás és újból beoltás (revaccinatio) által, a himlőjárványok elő gátat lehet venni. Ezek oly tények, miket eltagadni nem lehet. Minden csak attól függ, hogy szabályszerűleg és foganattal ojtattak-e be az illető egyének. Neumann tr. a közgyógyászat magán tanára a bécsi egyetemen s a legutóbbi bécsi himlőjárvány alatt, egy himlőkórház igazgatója, számadatokat hoz fel annak bizonyítására, hogy a beoltás által a halálózási százalék csökkent: az említett himlőkórházban kezelt 1148 himlőbeteg közül be volt ojtva 1030, ezek közül meghalt 90 = 8.7%, nem volt beoltva 91, ezek közül meghalt 40 = 43.9%, a többi kétséges. Mai napodig senki sem állítja már, hogy a beoltás abszolút óróerőt nyújt a ragály ellen, de az is bizonyos, hogy a beoltottak ritkábban betegülnek meg s akkor is a himlő könnyebb alakját kapják. Friedinger tr. a bécsi ojtó intézet igazgatója, Jenaert, a karbaoltás feltalálóját védi a megtámadás ellen; említi, hogy az angol parlament bár 30,000 fontot szavazott neki, nagy tartozkodással fogadta találmányát, ugyancsak az 1808-ik évben meghagyta, hogy annak célországossága, egy emberélet eltelté után újból próbára vétessék. Ez megtörtént 1856-ban miután az 1840-ik évben az emberhimlővel ojtás betiltva lett, a megkérdezett 539 orvos közül, csak 2 mond kettő nyilatkozott a tehénhimlő ojtás ellen.

1873 sept. 2-ikán a congressus által kimondandó enunciatot a következőben formulázta Hebra tr. annak előlölője:

„Der III. internationale medizinische Congress erklärt die Kuhpockenimpfung für nothwendig und empfiehlt den Regierungen die Durchführung der allgemeinen Impfpflicht.”

„Le 3-e congrès international de médecine recommande aux gouvernements l'institution de la vaccination obligatoire.”

Az alapszabályok értelmében mindenki névszerint és írásban szavazott igennel vagy nemmel, mint tudva van a congressus nagy többsége az enunciatot elfogadta.

S már most végezetül néhány megjegyzés néhány felhozható ellenvetésre. Mondják a védhimlőjtas ellenségei, hogy a fölvetés, a min az egész himlőjtas alapszik; téves; mert egyszeri megbetegedés nem biztosít a himlő újból megkapása ellen, sőt Hebra tankönyvében írva olvasható, mikép kik másodszor vagy épen harmadszor kapják meg a himlőt, annak nehezebb alakjait kapják meg s rendszeresen elhalnak. Ha az emberhimlővel ojtást eltoltották, mi okból engedik meg, sőt rendelik az állathimlővel ojtást; egyik nem épen olyan veszélyes-e mint a másik? Szomorú tapasztalatok a mellett bizonyítanak, hogy az ojtással különböző rossz nyavalyák, sennyvek stb. ojtattak be, sőt hogy (mint az Olaszországban történt) egész községek gyermekei lettek bujassenyvesekké.

Ez ellenvetések közül az első kettőre felelni akarni, igen messzire s tisztán elméleti discussiókra vezetne, a harmadik csakugyan megérdemli a feleletet, mert a tényt, hogy gondatlan és hanyagul sőt épen durva tudatlansággal és könnyelműséggel végzett ojtás által bujassenyv, de essak egyedül bujassenyv akárhánszor ojtattat be, tagadni nem lehet. Tuberculosist, scrophulosist ojtás által egyik egyénről a másikra átvinni nem lehet; ki ezt hiszi, az

a nevezett betegségek természetét nem ismeri. Buja-senyvet is csak akkor, ha az átvett himlőoltóanyag közé vércseppek vagy épen kötőzövet foszlányok vegyültek; mert különben a tiszta geny csak helybeli bajt idéz elő. S mi a tanulság mindezekből? az, mit Knöpfle tr. az említett kongresszuson a himlőoltásra ajánl: mikép az ojtási művelet végzésére fensőbb kiképzést nyert, szakavatott és lelkiismeretes egyének alkalmasságának.

Butyka Dezső.

BELFÖLD.

Bethlen, jan. 12.

Valahára egy kis közérdekű mozzanat a mi vidéki társadalmi életünkben is!

E hó 10-én egy „zártkörű” táncvizsgát rendezett a helybeli olvasó-egylet igazgatósága, mely egyszersmind megnyitási ünnepélye volt a gr. Bethlen Károly által a tavaly építtetett szép szálloda emeleti termeinek. A nem felette nagyszámú, de „válogatott” közönség vig kedvvel mulatott reggelig. Tiszta jóvedelem nem sok maradt, de a bál szép volt s ezért fogadják elismerésünket első sorban a Décsről kirándult szép vendégközörső s vidéki kedves vendégeink.

Más alkalommal helyesgünk régén megalapított bál varázsa és a semmi kívánni valót önmagában nem hagyó bál helyiség, minden bizonynyal több vendéget fog összehozni; de 15—20 fok közt váltakozó hideg és pénztelenséggel küdeni egy falusi bálnak, ebben a blaszt világban: igen nagy ellenségek.

A népnevelés terén is egy örömdetes eseményről írhatok: a közelünkben eső Sajó-Szt.-Andráson, Dobokamegyében, rövid időn egy elemi állami népiskola nyílt meg, az első tanítói állomásra a pályázat ki is van hirdetve.

Megválasztott az állam becsúrában Fehérvári Károly szolgabírótól egy alkalmas telket a rajta lévő épületekkel, melyekben akár azonnal meg lehet nyitni egy három osztályú elemi iskolát. S ez főleg azért örömdetes, mert azon községben, sőt a szomszéd községekben sincs — ugyszólván — semmi névelő intézmény.

Dicséretre legyen mondva Fehérvári Károlynak az, hogy a mérsékelt becsú áron 500 forinttal olcsóbban adta telkét, a népnevelés iránti hazafias érdeklődésből.

Közelebről még írok valami közérdekű dolgról.

Bethleni.

Tisztelt Szerkesztő ur!

A „Kelet” idei január hó 9-ről megjelent számában Háromszékről egy tudósítás jelent meg „Vidéki” aláírás alatt.

Ezen cikkre semmi megjegyzésem se lenne, ha „Vidéki” ur a sepsi-szt.-györgyi olvasó teremben többek jelenlétében úgy nem nyilatkozik vala: hogy a leendő Brassóvármegye részére főispánnak Péchy és Ráday grófokat „Vidéki” ur által megnevezett „honatyá ur” candidálta, mit „Vidéki” ur cikkében újból megemlít.

Hogy a „honatyá ur”-nak nem szokása candidálni, azt „Vidéki” ur igen jól tudja s tudhatja azt is, hogy „honatyá ur”-nak gróf Kálnoky Dénes ur ellen soha se volt kifogása s ma nincs; tehát ha az ily cikkek kutfőjére akar jutni, keresse azt máshol.

Egyébiránt kijelentem „Vidéki” urnak, hogy azzal a főispán urnak hasznos szolgálatot nem tesznek, ha az ilyféle hírlapi megjegyzések ellenében mind untalan védelem alá veszi; mert ő a helyes megtámadások ellenében nem szorult se az őn, se a más védelmére. Azonban, ha már polemikába vegyülünk, nem tehetem, hogy önnek egy jóakaró tanácsosul ne szolgáljak. Ugyanis én azt ajánlom önnek, hogy neigyekezzék a gróf meg nem támadott érdemei védelmére, hanem igyekezzék hivatalos körében úgy eljárni, hogy azzal a főispán ur teljesen megelégedhessék s ne kénytelenítsék arra, hogy „Vidéki” urat védje ő! Ezzel sokkal jobb szolgálatot tesz, mint ha a gróf meg nem támadott érdemei védelmére „Sanho Pansa”-féle harcra vegyül.

Ha ön az öreg gárda egyik öreg katonájának jó tanácsát elfogadja, saját magának tesz legjobb szolgálatot.

A honatyá barátja.

Pichler-estélyek.

I.

Kolozsvárt, 1874. jan. 15.

Wein, Weib und Gesang: est dölölja a német költő.

Hó, hó! — gondolta magában Pichler; hogy is van csak annak kolozsvári fordítása.

Zene és tánc: ez a műfordítás. S a műfordítást számos és számtalan vizshang tapsolva ismételte: vizshangja mindazoknak, kik há és kedves emlékeiben a kedélyes zene-estélyeknek, melyeket az ügyes tapintatu Pichler a tél elején a „Nemzeti szálloda” termeiben egészen ugyszólván entre nous

rendezett volt, sietve-siettek tegnap este 7 órakor a „Pannonia”-szálloda esinosan berendezett nagytermébe.

S ezek a „számorak.”

A „számorak” pedig azok, kik tél a elől „családi” estélyekben, hogy akkor nem vettek részt, nem akartak avval az újabb önbűnbödéssel megtoldani, hogy az újabb estély-sorozatból, mely még nagyobb igéreteket fog beváltani, kimaradjanak.

S a tegnapi estélyen aztán a „számorak” és „számorak”-ból egyaránt olyan diszes nagy, fesz-telen, kedélyes és mulatnikész és képes közönség je-lent meg, hogy a fáradhatlan rendező minden pillan-tában óriási sokajokban adott kifejezést a különben meglehető téres helyiség elégtelensége fölött érzett világfájdalmának. Perezze, evvel a világfájdalommal semmi köze Kolozsvárnak, a kolozsvári élelmes (!) vállalkozónak, hoteliernek és a nemes, nemzeti és vitélő kommunitásnak, kik együtt véve sem men-tek annyira, hogy már évek óta égető szükséglet-nek egy diszes, eléggé tágas és kényelmes mulató-helyiség létrehozásával eleget tegyenek s a mellett társasjukat se tegyék ki életveszélynek.

Az első estélyt mint par excellence zeneestélyt, természetesen zene és dal avatta fel.

„Omne initium durum”, a mi itt nem annyit jelent, hogy az est programjának első része: a zene és dal nem épen úgy sikerült volna, mint a másod-ik: a tánc; mert ezt a compositeur-rendező is-mert buzgalma zalogjogi bekeblzésénél szilárdabban garantizozta. Nem. Hanem azt jelenti, hogy az első estélyea nehéz volt programot szerzenem, miután a zenei részben egy pár olyan meglepetésben része-sültünk, melyet Pichler ur kegyetlensége nem akart irott műsorozattal előre elárulni.

En pedig még kegyetlenebb lesznek: kegyetlen azok iránt, a kiknek művészetét referensi kegyetlen-ségem nem részesít a hallatlan dicőségben (sic!), mely abban áll, hogy nevük betűi általam leiratnak és a Stein-nyomda nyomdászai által kiszedettek.

Pedig ez sajtóságs és barár kegyetlenség, a mint erről Thalia papjai és papnői siralmas tanuságot tehetnek.

Azt azonban még sem tehetem, hogy dr. Szócs Emilné urasszonyt, dr. Hintz György és dr. Vályi Gábor urat föl ne említem: dr. Szócs Emilné ur-asszonyt, ki a zongorajátékból; dr. Hintz Györgyöt, ki a hegedű és dr. Vályi Gábort, ki a dal-művészet-ből egyaránt olyan fényes eredménnyel tettek ma is doctortust, hogy erre büszkébbek lehetnek, mint az orvosai, vegyészei és jogi tudori diplomájukkal. Dr. Szócs Emilné ő nagysága nem tartozik ugyan az orvostan „baccalaureát” köré; de a gyenge szó-játékért megbocsátja ő is, bájos nembeli rekona: Clio ő nagysága is a világlórtónt illetően elfor-dítást.

A bájos tudoró olyan kifejtett technicával, érzésteles erővel uralkodik azongora felett; a leg-bonyolultabb zenei tételeket olyan könnyedséggel és szabotességgel tette élvezetessé tapaban fáradhatlan hallgatónak, hogy mindnyájan szinte neheztelve kér-destük: Hol és miért lappangott ilyen tehetség és képzettség eddigelé a szerénység homályában?

S úgy hisszük, általános óhajnak adunk kife-jezést, midőn ő nagyságát intve intjük és kérve kér-jük, hogy visszavonulassza szerénységéről legalább az estélyek alatt mondjon le a még többször is ré-szesiten szép játéka élvezetében.

Ez a dal különben Vályi Gábor urnak is szól, kinek már most erkölcsi kötelessége azt hasonlóan viszonzni.

Tíz óra tájt, a vacsorázás után s a zene és dal elhangzásával táncra kerekedett a kedélyes tár-saság s járta a legjavából be egészen a késő éjbe. S mikor elhangzott a dal, elzendült a zene, elbád-gyadt a mosoly és lihegő kebel s elaludtak a gáz-lángok és zinté-szinte a mamák: mindenki avval a jelszóval sietett el: „Mához egy hétre!”

Salamon Antal.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapest Január 16. 10 ó. 10 p. d. e.
Érkezett Január 16. 10 ó. 40 p. d. e.

A vasúti pénzügyi bizottságok albizottsága megkezdé a keleti vas-ut ügyének vizsgálatát.

A pápaválasztás kérdése fog-lalkoztatja a pesti és bécsi lapokat. Biztos félhivatalos hírek szerint gr. Andrássy a római ouriának határo-zottan kijelentette, hogy csak a ren-des formások megtartásával tör-tént választást fogja elismerni.

A belügyminiszter ellátta a ko-lozsvári candidatio ügyét. A képví-selet törvénytelen határozata meg-semmisítettett, a kijelölő bizott-ság kijelölési joga igazoltatott, a képviselő testület oly tagok válass-zására utasítatván, kik candidálnak s a törvényt tiszteletben tartják. A kormánybiztos kiküldése iránti ké-

rés, mint törvénytelen, figyelembe nem vétetett.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, január 16. 1873.

— Paulay Ede — mint halljuk, — egy gróf Mikó Imre önműgához, mint a kolozsvári nemzeti színház választmányának elnökéhez intézett levélben késznek nyilatkozott, a kolozsvári színházhoz mint igazgató, vagy mint vállalkozó lejönni. Ez ügyben a színházi választmány tagjai tegnap délután értekez-lelet tartottak s abban történt megállapodás, hogy Paulait a Kolozsvárra való jövetelre felszólítsák, hogy itt a választmány előtt kívánságát s terveit előadhassa.

— Szelenyi Irma k. a. színházunk most szer-ződött fiatal énekesnője hűfőn mutatja be magát a „Pajkos diákok” Frinkójében. Szakértők sok re-ménnyel nyilatkoznak a fiatal énekesnőről s így mélt-ó kíváncsisággal tekinthetünk első fellépőre.

— A felső nép- és polgári iskolai tanítókra nézve a tanképesítési vizsgák vallás- és közoktatási minisiteri rendelet alapján a kolozsvári állami tanító képzőben f. 1874. évi szeptember hó utolsó felé-ben tartatnak. Miről a vizsgát állami szándékozók tájékoztatás végett előlegesen azon figyelemzettel értesítettnek, hogy az igazgató tanács a vizsgák napját hasonlóan hírlapi uton a maga idejében köz-hírré fogja tenni; továbbá, hogy az illetők a vizs-gát illetőleg mindenről teljes, értesülést szerezhet-nek magoknak a következő című kormányi kiad-ványból: „Szabályrendelet az állami tani-tóképezdekből tartandó felső nép- és polgári iskolai tanítóképző és tanítónőképző ké-pesítési vizsgálatáról. Budán 1870. árá 6 krajczár.” Az igazgató tanács rendeletéből, Kolozsvárt, január 10-én 1874. Kovácsi Antal az ig. tanács jegyzője.

— Disznód tehetősb polgáraiból egy Teme-svárt állítandó áruaktára nézve egylet alakult.

— Szászvárosról írják, hogy ott az idei tél rendkívüli erővel köszöntött be. Az utakat ugyanis több lábnyi magas hó borítja, s a közelebbi napok egyikén az útszéli egy fagytól megdermedt mun-kást találtak, kit a tanácsbáshoz szállítván, minden életrehozására irányult kísérlet meghiúsult.

— A medgyes-kerületi mezőgazdasági egy-let ez évi első közgyűlést a medgyesi tanácssterem-ben január 15-én fogja megtartani.

— XVI. Lajos beatificatioja Rómából jelen-tik, hogy a vaticánban legközelebb ki fogják mon-dani XVI. Lajos beatificatioját. Rómában már régen készülték a francia legitimisták buzgalmat ily mó-don megtudalmazni, erre azonban talán még nem tartották elérkezettnek az időt.

— A walesi herceg és hercegné, valamint Arthur herceg is mult szombaton elutaztak Szt.-Pétervárra az odinburgi herceg menyegzőjén jelen leendő.

— As aostai hercegné — mint egy turini távirat jelenti, súlyosan beteg; a tüdővész utolsó sta-diumában van; felépüléséhez nincs remény.

— Spanyolországi hírek szerint Cartagenát elfoglalták a kormánycsapatok. A felkelők hajókon az afrikai partokra menekültek. A cantonalis forradalom e főléseke tehát szét volna szórva, hanem e helyett cserébe ott a barcelonai utcaharcz, mely mióta az államcsiny kormánya hágott a főpolczra, mostanig tart, még nincs levere.

— Bokor András telekkönyvi tollnok köze-lebről jegyeste el Szt.-Györgyön a kedves Kósa Julcsa k. a. t.

— Egy franciskánus barát: M. T., ki gymnaziumi tanár is volt Gyöngyösön, ott hagyta klastromát, és czellájában a barátosuhát, melyen a meglepett társak egy papirszelétről a következőket olvashatták: „Hosszu életet a boldogság e hűveljé-nek és sok szerencsét leendő tartalmának!”

— Nyilvános köszönet. A kolozs-monostori önkéntes tűoltó-egylet parancsnoksága kedves köte-lességet teljesít, midőn Sározy Elekné ő nmltának, ki a folyó hó 12-iki tüzestet alkalmával a sziva-tyuszzelepek kiengesztelésére szükségesét petroleumot díjtalanul szolgáltatva ki — ezen szives adományáért őszinte köszönetet mond. Kelt a kolozsmonostori önkéntes tűoltóegylet f. hó 14-én tartott parancsnok-sági üléséből. Gamauf Vilmos, főparancsnok.

— Nyilvános köszönet. Az egyetemi pol-gárság által az alakítandó „egyetemi kör” javára f. hó 10-ikén rendezett táncvizsgalomra a belépti jegyeken felülfizettek: gr. Bánffy Béláné ő nsga 17 drb. arany, dr. Schulek Vilmos az egyetem nsgos rektora 50 frt, sr. Teuer 1 frt, Rosenberger Ignác 1 frt, Orbán József 20 frt, dr. Haynald Lajos kalocsai érsek 10 frt, Gráf Jakab 2 frt, dr. Csiky Viktor 3 frt, dr. Goth Manó 3 frt, Keszérő Mózes cz. püspök 3 frt, dr. Szt. Géza 5 frt, Strasser Lipót 1 frt, Tamási János 1 frt, dr. Concha Győző 3 frt, dr. Machik Béla 8 frt, dr. Vályi Gábor 3 frt, dr. Hal-ler Károly 5 frt, dr. Brandt József 10 frt, dr. Abt Antal 6 frt, Szamosi János 6 frt, Engel József 1 frt, Gyergyai Árpád 3 frt, Szentjánosi Ferenc 4 frt, dr. Török Aurél 3 frt, Szász Béla 5 frt, gr. Teleky Géza 6 frt, Pál Sándor 2 frt, dr. Jenei

Viktor 5 frt, dr. Farkas Lajos 2 frt, dr. Korbuly Imre 3 frt, dr. Plósz Sándor 3 frt, dr. Fleischer An-tal 3 frt, dr. Kanitz Ágost 3 frt, Felméry Lajos 3 frt, dr. Czifra Ferenc 10 frt, ifj. Zeyk József 5 frt, Zeyk József 5 frt, Szabó Károly 4 frt, dr. Groisz Gusztáv 3 frt, gr. Teleky Károly 4 frt, Koeh An-tal 3 frt, dr. Genersich Antal 5 frt, dr. Lentső Fe-rencz 1 frt, dr. Szlovák Pál 1 frt, Hegedűs István 1 frt, gr. Bánffy Béla 5 frt, Seufner (mérnök) 1 frt, Ladányi Gedeon 5 frt, Markbreiter Lipót 1 frt, Dezső Béla 2 frt, Kiss Sámuel 2 frt, Vikol János 2 frt, ifj. Prohászki János 1 frt, Tavaszi Miklós 1 frt, Imre József 1 frt, Farczádi Nagy Imre 1 frt, b. Wesseliényi Farkasné 20 frt, Ferenczi József 1 frt, Szász Gerő 5 frt, Szabó Samu 2 frt, Drágus Elek 2 frt 50 kr, Szabó Ádám 2 frt 50 kr. Berde Áron 5 frt, Czetz Péter 20 frt, Bartha János 1 db arany, Duha Imre 1 drb arany, Márkovits Sándor 1 db arany, özv. Silling Jánosné 1 db arany, Mace-donffy P. Vinze 1 drb tallér. — Fogadják a ne-mes szívű adakozók az egyetemi polgárság nevében a rendező bizottság hálás köszönetét, valamint Stein János ur is azon példás szíveségéért, hogy 1500 db meghívót, a belépti jegyeket és férfi tánczen-det ingyen nyomatta ki. Török István a r. b. pénztárnoka.

Szerkesztői posta.

B. F. urnak Resináron. A kérdéses czikk a mult év decz. 12-ikére keltezett számban megje-lent, de ha nem jelent volna is meg, nem vagyunk azon helyzetben, hogy kéziratokat visszaadhassunk.

A közönség köréből.*

Nyilvános köszönet.

Mint hogy azon emberbarátokat, kik a f. hó 12-én reggeli 6 és 7 óra között támadt tűzvész alkalmán ingóim megmentésében emberi erőt megha-ladó gyorsasággal és készséggel segédkeztet nyújtottak, részint személyesen nem ismerem, részint a nagy ijedségben föl nem ismertem, és e miatt egyenként köszönetem adóját nekik le nem róhatom; kénytelen vagyok hálás köszönetemnek nyilvános kifejezést ad-ni azon nemes emberbarátai szeretetért, melynek Is-ten után egyedül köszönhetem: hogy alig rövid 15 percz alatt ingóságaim nagyobb része a rohammal harapódzó tüzelem pusztítása elől megmentetett.

Együttal azon tévesen elterjedt hírrel szemben: hogy a tűz az én lakásomon ütött volna ki, hatá-rozottan nyilváníthatom, hogy a tűznek hol, honnan, ki és mi által lett támadását nem tudhatom, de azt az egyet lelki nyugalommal és teljes bizonyossággal állíthatom, hogy a tűz sem az én, sem a hozzám tartozók hibájából vagy gondatlanságától nem ere-dett; tehát bármely állítás a tűz eredete felől na-gyon merész és hitelt nem érdemlő, mert tapasztalásból tudhatjuk: hogy vajmi ritkán sikerül ily sze-rencsétlen esetnek valódi okát és okozóját a legér-lyesebb nyomozás által is kikutatni.

Egyszersmind tisztelt megbízóim megnyugtató-sára kijelentem, hogy ügyvédi irományaimból egy lap sem esett a tűz martalékán, azokat sértetlenül megmentenem jóakaróim segítségével sikerült.

Végte re tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy lakásomat és irodámat ugyancsak London-ut-czában 19-ik szám alatti Asztalos Jánosné-féle ház-ba tettem át.

Kolozsvárt, 1874. január. 15-én.

Nagy Mihály,
hites ügyvéd.

Felolós szerkesztő Szász Béla: Nyilttér.*

Jelzalog-kölcsönöket!

Földbirtokosok valamint közsé-gek részére, a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — **da-ozára a jelenlegi zúlt pénzvisszo-nyoknak** — 50 0 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módokat mellett tör-lestésre feltűnő gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda Kolozsvárt, Óvár, bástya-utca 6. sz. (Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig.) (1—3)

A világhírű tátovirozott görög,

ki úgy a szakembereket, mint a közönséget ómu-latra ragadá, még egyszer, vasárnap jan. 18. d. u. 2 órától 6-ig bemutatja magát a t. cz. kö-zönségnek, a Blásinál szálloda éttermében. Be-lépti díj 1 frt, a tanuló ifjúság és gyermekek, ugy altizetek 50 kr. (1—2)

*) E közérdekű felszólalásoknak szánt rovat alatti kö-sleményekért csupán a sajtó-bizottság irányában vállal felelő-sé- get. A Szerk.
*) A rovat alatti közlésekért csupán a sajtó-bizottság irányában vállal felelő-sé- get. A Szerk.

